

הילולא דרביז"ל ב' דחול המועד סוכות ה'תשס"ח

בסעודה הילולא דרביז"ל, ב' דחול המועד סוכות, אושפיזא דמשה רבינו, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ח המדבר מכח הצדיק להיות למעלה ולמטה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, עיקר שלימות הצדיק שיוכל להיות למעלה ולמטה, שיהיה יכול להראות למי שהוא למעלה ונדמה בדעתו שהוא במדרגה עליונה, יהיה מראה לו שהוא ההיפוך, וכן להיפוך, למי שהוא למטה מאד במדריגה התחתונה, בתוך הארץ ממש, יהיה מראה לו שאדרבא, הוא סמוך להשם יתברך, וזה השלימות מוכרח שיהיה להצדיק, ובלא זה אינו צדיק כלל, כי צריך להראות למי שהוא למטה מאד בדיוטא התחתונה לגמרי, שעדיין הוא סמוך לה' ממש, כביכול, ולעוררו ולגלות לו: ה' עמך, ואל תירא ואל תפחד ואל תחת, כי הוא יתברך עמך ואצלך וקרוב לך ממש, כי "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו'), על כן אפילו אם האדם נופל חס ושלום, למקום שנופל רחמנא ליצולן, והוא בשפל המדריגה התחתונה ממש, גם משם יוכל לדבק את עצמו בה' ולשוב אליו יתברך, כי 'מלא כל הארץ כבודו', וכן להיפוך, למי שהוא למעלה מאד, צריך הצדיק להראות לו שהוא רחוק לגמרי מהשם יתברך, וזהו שלימות הצדיק, בבחינת (דברי הימים א' כ"ט): "כי כל בשמים ובארץ", שהוא בחינת הצדיק, כידוע, 'דאחיד בשמיא ובארעא' (תרגום שם), שיהיה למעלה ולמטה, שיהיה מראה למי שהוא למעלה, בבחינות שמים, שהוא להיפוך, שהוא רחוק מאד ואינו יודע כלל בידיעתו יתברך, בחינות: 'מה חמית מה

ידעת' וכו', כי שם למעלה בשמים, שם דייקא, שואלים 'איה מקום כבודו', ולהיפוך, למי שהוא למטה בארץ ממש, יהיה מראה לו כי ה' עמו, כי 'מלא כל הארץ כבודו', וזהו עיקר השלימות, להיות למעלה ולמטה.

וזו בחינות בנים ותלמידים שצריכין להניח בעולם, כי לכאורה הדבר תמוה, כי הלא העיקר שצריך האדם לשבור עצמו לגמרי מן החומר, ואם-כן למה הוא חיוב כשהאדם נסתלק לגמרי למעלה, דהיינו אחר ההסתלקות, שיניח אחריו בנים בזה העולם הגשמי, שימלאו מקומו בזה העולם, הלא אדרבא, טוב להסתלק לגמרי למעלה אך באמת, העיקר השלימות להיות למעלה ולמטה, בשמים ובארץ, כי כשהוא בעולם אחד לבד, אין זה שלימות, רק שניהם יחד, מעלה ומטה, זהו עולם שלם, ועל-כן מחויב האדם שיהיה נשאר ממנו שארית בארץ, בן או תלמיד, כדי שגם כשיהיה למעלה אחר ההסתלקות, יהיה למטה גם-כן בזה העולם, דהיינו מה שנשאר ממנו למטה בן או תלמיד הנמשכים ממנו, ועיקר הוא המוח, שיהיה נשאר למטה ממוחו, ועל-כן צריך להניח בן או תלמיד, כמו שדרשו רבותינו, זכרונם לברכה, (בבא-בטרא קטז) על פסוק: "אשר אין חליפות למו"- 'חד אמר בן, וחד אמר תלמיד', כי התלמיד הוא ממוח הרב, וכן הבן נמשך גם-כן ממוח האב, ורבי יוחנן סבר תלמיד, כי לא היה לו בנים, כי אצל התלמיד המוח מופשט מגשמיות, אבל אצל הבן המוח מלובש בהטפה זרעית, אבל גם זה צריכים:

והכלל, שצריך שישאר ממנו בנים ותלמידים, והתלמידים יאירו יותר לתלמידים אחריהם, וכן להלן יותר, שגם התלמידים יפרו וירבו ויעשו תלמידים אחרים, ותלמידי תלמידיו יעשו יותר תלמידים, וכן להלן יותר ויותר, כדי

שיהיה נשאר מוחו גם למטה לעולם ועד, וכן הבנים צריכים גם- כן שישאר זכרם לדורי-דורות, בנים ובני בנים וכו' כי זהו עיקר השלמות של הצדיק, שיהיה למעלה ולמטה, בבחינת: 'כי כל בשמים ובארץ-דאחד בשמיא וארעא', עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, שרביז"ל מגלה לנו כאן עוצם כח הצדיק, איך שמקשר שמים וארץ ביחד, מדריגה עליונה עם מדריגה תחתונה, ואיך שזכרו נשאר קדוש בין עם ישראל לדורי דורות, ולמה חוגגים את יום הילולא שלו בכל שנה ושנה, כי הצדיק יש לו הכח לקשר עולם העליון בעולם התחתון, ולגלות לכל אלו שנדמה להם שהם כבר במדריגה עליונה, שעדיין אין יודעין כלום בידיעתו יתברך, כי כל מה שעולה למעלה בהשגות אלוקות, עליו להבין שעדיין לא השיג כלום, כי לגדולתו יתברך אין חקר, ולכן דייקא כשעולין למעלה, צריכין להבין שאינו יודע כלום, וכמאמר החכם, תכלית הידיעה אשר לא נדע, אבל אם נדמה לאדם שכבר זכה למעלה עליונה, סימן שעדיין לא זכה לכלום, וזהו כח אחת שיש לצדיק האמת, שמראה לכל הדרי מעלה שאינם יודעים כלום, כי הצדיק כבר השיג השגות אלקות במדריגה עליונה מאד, והוא יודע היטיב שעדיין לא התחיל להשיג כלום לפי גדולתו יתברך, ולכן הוא יכול ללמוד עם כל הדרי מעלה שגם הם עדיין לא השיגו כלום, ולא יחשבו שכבר השיגו את הכל, רק יתחילו בכל פעם מחדש להשיג השגות אלקות, ואז יזכו להגיע אל מדריגה עליונה באמת.

והכח השני שיש לצדיק האמת, הוא ללמוד עם כל הדרי מטה, שהם סמוכין וקרובים אליו יתברך מאד, כי יש בני אדם שנפלו בדעתם מאד ונדמה להם שהם בתכלית מדריגה התחתונה, בשאול תחתיות ממש, ואי אפשר להם להתקרב אליו יתברך

כלל, ואליהם מגלה הצדיק שזהו טעות גדולה מאד, כי גם הם קרובים וסמוכים אליו יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו, ולית אתר פנוי מיניה כלל, ולכן אפילו בשאול תחתית יכולים להיות סמוכים אליו יתברך, העיקר להאמין שגם במקומם נמצא אלקותו יתברך, ולצעוק אל השם יתברך ממקום שהם, ואז ברגע אחד יכולים לעלות בעלייה גדולה, ולהיות קרובים אליו מאד, נמצא שיש כח להצדיק לקשר עולם העליון בעולם התחתון, מדריגה עליונה במדריגה תחתונה, ולגלות לכל ברואי עולם שהשם יתברך נמצא עמם אתם ואצלם בכל עת, ובכח הזה הצדיק מקיים כל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, ומקרב כל הבריות אליו יתברך בהתקרבות גדול מאד.

וזהו המצוה הגדולה להשאיר בנים ותלמידים בזה העולם גם אחר ההסתלקות, כי אפילו כשאדם מסתלק מן העולם הגשמי, ועולה לעולם העליון, עולם הנשמות, כשמשאיר בנים ותלמידים בזה העולם הממשיכים דעתו הקדושה בעולם, נחשב כאילו חי גם למטה, והוא עדיין עושה עבודתו לקשר עולם התחתון בעליון, כי הבנים ותלמידים שהשאיר למטה, הממשיכים את דעתו הקדושה בעולם, מלמדים לכל הבריות שיכולים להתקרב אליו יתברך מכל מקום שהם, ועל ידי מתרבה ידיעת אלקותו יתברך בכל הארץ, נמצא שנחשב כאילו הוא חי, ועדיין מגלה דעתו לכל הבריות, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות י"ח): צדיקים במיתתן נקראים חיים, כי דעתם ונשמתם הקדושה נמצא תמיד הן למעלה והן למטה.

וזהו עוצם השמחה ביום ההילולא של צדיק, שחוזרים ומזכירים את כל הלימודים שהשאיר בזה העולם, ורואים שהלימודים שלו מחיים נשמות ישראל כמו שעשו בחיים חיותו, ובפרט אצל רביז"ל שאמר בפירוש לאנשי שלומינו "איך

וויל בלייבען צווישען אייך" "אני רוצה לישאר ביניכם" (חיי מוהר"ן סי' קצ"ז), ותהלה לאל דיבור אחד מדיבוריו הקדושים לא שבו ריקם, והיום יש בית במדרש ובית הכנסת מפואר על ציון רביז"ל בעיר אומין, ולומדים ומתפללים שמה ביום ובלילה, ויותר מעשרים וחמש אלף אנשים מתקבצים על ציונו הקדוש בראש השנה, והקיבוץ מתרבה מדי שנה ושנה, כן ירבו, הרי רואים הצדיק חי ממש, ולימודיו הקדושים מתרבים ומתפשטים בכל העולם כולו, נמצא שהצדיק למעלה ולמטה בבת אחת ממש.

והנה ההילולא של רביז"ל אנחנו חוגגים בחג הסוכות, כי הלימודים של רביז"ל הם לימודי האמונה, לקבוע בלב כל אחד מישראל אור האמונה, שהקדוש ברוך נמצא עמו אתו ואצלו, שזהו אור הסוכה שהוא צילא דמהימנותא (זוהר אמור ק"ג.), המסבב את האדם מכל הצדדים, וכמו שכתוב (תהלים פ"פ ואמונתך סביבותיך, ואיתא בטור (אורח חיים סי' תרכ"ה) שתלה הכתוב מצות סוכה ביציאת מצרים, לפי שהוא דבר שראינו בעינינו ובאזנינו שמענו ואין אדם יכול להכחישנו, והיא המורה על אמיתת מציאות הבורא יתעלה, שהוא ברא הכל לרצונו והוא אשר לו הכח והממשלה והיכולת בעליונים ובתחתונים לעשות בהן כרצונו, ואין מי שיאמר לו מה תעשה, כאשר עשה עמנו בהוציאו אותנו מארץ מצרים באותות ובמופתים, והסוכות שאומר הכתוב שהושיבנו בהם, הם ענני כבודו שהקיקן בהם וכו' כדי שנזכור נפלאותיו ונוראותיו, עיין שם, נמצא שיוצא מן הסוכה התחזקות עצום באמונה, שכמו שהקדוש ברוך הוא הוציאנו ממצרים כשהיינו בתכלית שפל מדריגה התחתונה, וגאל אותנו מכל צרינו, והביא אותנו אל המדבר וסיכך עלינו בענני הכבוד והספיק כל צרכינו, כמו כן עכשיו יוצאינו הקדוש ברוך הוא מכל צרותינו, ויספיק לנו כל צרכינו, אפילו אם אנחנו מרגישים עצמינו בשפל המדריגה

מאד, הרי מצות סוכה הוא סוד האמונה שהוא סוד לימודי רביז"ל, ולכן נאה ויאה מאד לחגוג את ההילולא של רביז"ל בחג הסוכות.

והנה מובא בהחיד"א ז"ל בשם חכם אחד, ששאל, למה עשו זכר רק לענני הכבוד שהקיקו עם ישראל במדבר, ולא עשו זכר גם לבאר ומן שנתן להם הקדוש הוא במדבר, ותירץ, שהרי הבאר והמן בא להם מתוך טענה ותלונה, וכמו שכתוב (שמות ט"ז) וילונו וגו' מי יתן מותינו וגו', (במדבר י"א) זכרנו את הדגה וגו', מה שאין כן על ענני הכבוד לא חשבו בדעתם לבקש כלל, והיה מתנה גמורה מאת השם יתברך, ולכן עליהם עשו זכר מיוחדת, לזכור את חסדי המקום ביציאת מצרים, שהקדוש ברוך הוא תמיד מספיק לנו כל צרכינו אפילו מה שאנחנו בעצמינו לא יודעים, ועל ידי זה אדם בא להכיר שכל החיים שלו הוא מתנה גמורה מאת השם יתברך, ותמיד מהלל ומברך לשמו יתברך על כל החסד חנם שעושה עמו בכל עת.

ובאמת זהו עיקר הסימן שאדם קיבל לימודי הצדיק, והוא יושב תחת צל הסוכה, שהוא צלא דמהימנותא, כשתמיד מהלל ומברך לשמו יתברך, ומשיח את כל אשר עם לבבו לפני השם יתברך, שזה נקרא התבודדות, כי כשאדם מרגיש שיושב תחת צל כנפי השכינה, ומרגיש אמתת מציאותו יתברך המסבב אותנו מכל צד, הוא תמיד ידבר אל השם יתברך, ולא יסיח דעתו ממנו יתברך כלל, ואפילו אם לפעמים החומה של אמונה שמסבב אותו נפרץ אצלו במקצת, כשיודע שהשם יתברך עדיין עמו אתו ואצלו, הוא מתחזק מאד להמשיך הלאה בעבודתו, ולהתפלל ולדבר אל השם יתברך עד שזוכה לחזור לתוך העיגול, ואפילו אם לפעמים נופל לגמרי מתוך העיגול חס ושלום, ומרגיש עצמו בחוץ לגמרי, הוא מזכיר עצמו ברחמי השם יתברך, ומבקש איזה פתח ליכנס חזרה, עד שחוזר אל

קדושתו, שכל זה מרומז בג' אותיות של תיבת סכ"ה, כמובא בדברי החיד"א ז"ל, כי אות ס' של סכ"ה, מרמז על החומה של אמונה המסבב האדם מכל הצדדים, כמו אות ס' הסגורה מכל צד, והוא הידור הסוכה כשיש לה ד' קירות מסביב, כי זה עיקר השלימות שישב בתוך היגול של אמונה, בלי שום פרצה כלל.

אבל אות כ' של ס"כה מרמז, שאפילו אם נפרץ קיר אחד של הסוכה, ואינו מסובב לגמרי עם אור האמונה מכל הצדדים, אבל הפתח יהיה תמיד פתוח קדימה, להמשיך הלאה בעבודת השם יתברך, ולהרבות בדיבורי תפילה והתבודדות עד שיחזור אל תוך הקדושה, ולכן גם סוכה של שלש דפנות כשירה למצוה.

ואות ה' של סכ"ה מרמז, שאפילו אם יצא אדם לגמרי מן העיגול של אמונה חס ושלום, ונפרץ אצלו החומה משני הצדדים, אבל כשרצונו חזק לחזור בתשובה אל השם יתברך, בוודאי יתקבל תשובתו, ויזכה לתקן את הכל, שזהו הרמז באות ה', וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (מנחות 'טטט"מפני מה נברא העולם הזה בה"י, מפני שדומה לאכסדרה, שפתוח מתחתיו, שכל הרוצה לצאת יצא, ומאי טעמא תליא כרעה, שפתוח מלמעלה, דאי הדר בתשובה מעיילי לה בפתח העליון, בין רגל שבתוכו לגגו, עיין שם, נמצא שאות ה' של סכ"ה מרמז על מי שכבר יצא מן העיגול, אבל כל זמן שיש לו שתי דפנות, ושלישית אפילו טטח, והוא מתחזק להעלות עצמו חזרה אל תוך האמונה, ומפציר ומתפלל אל השם יתברך שיקבל אותו בתשובה, בוודאי יסייע אותו הקדוש ברוך ויזכה לחזור אל תוקהקדושהק

ובספר "תכלת מרדכי" להגאון הקדוש המהרש"ם מברעזאן זי"ע מסביר על פי דברי החיד"א ז"ל את דברי המדרש פליאה, בשעה שקרא איוב תגר, הראה לו הקדוש ברוך הוא מצות סוכה, והיטב לו, ולכאורה הוא פליאה, איזה קשר יש בין צרותיו של איוב למצות הסוכה, אבל על פי הנ"ל מובן מאד, כי הקדוש ברוך הוא הראה לאיוב שיש מקום לברוח מכל הצרות והיסורין של עולם הזה, והוא אל תוך צל הסוכה שהוא צל האמונה, כי האמונה שומר האדם מכל רע (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ה'), והוא עיקר כח הגודל וכח הצומח, שעוזר לאדם ליגדל ולצמוח בעבודת השם יתברך, ולהמשיך עליו כל הישועות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קנ"ה), ולכן העיקר לעשות סכה שלימה, כדגומת אות ס', הסגור מכל הצדדים, ולהחביא עצמו בתוך עיגול האמונה, אבל אם אינו יכול לסגור עצמו לגמרי בתוך האמונה, על כל פנים יהיה הפתח פתוח לפניו קדימה להמשיך בעבודת ה', ולחזק עצמו באמונה כל מה שיכול, עד שיזכה לחזור בתוך עיגול בשלימות, שזהו אות כ' של סכ"ה, ואם גם את זה אינו יכול, כי יצא לגמרי מתוך מחיצות האמונה, מרוב צרות ויסורין שעוברין עליו רחמנא ליצילן, יזכיר עצמו באות ה' של סכ"ה, ויזכור שיש תמיד פתח פתוח מלמעלה לחזור את תוך הקדושה, וימינו יתברך פשוטה לקבל שבים, ואז יזכה לתקן הכל, נמצא שבוודאי "היטב לאיוב כשהראה לו הקדוש ברוך הוא מצות סוכה", כי עלי ידי אור הסוכה יש דרך לתקן הכל ולצאת מן הצער לגמרי, וכמו שפירש ה"תפארת שלמה" מראדאמסק זי"ע (על המועדים – סוכות) את מאמר חכמינו הקדושים (סוכה כ"ה:) מצטער פטור מן הסוכה, שמי שיש לו צער, עיקר העצה להיפטר ממנה הוא על ידי מצות סוכה, כי הסוכה הוא אור האמונה שמתקן את הכל, והשם יתברך יזכינו להמשיך עלינו אור הסוכה באמת, וזכותו של רביז"ל בעל ההילולא יגן עלינו להוושע בדבר ישועה ורחמים, ולקבל כל מיני השפעות

טובות ברוחניות ובגשמיות, עדי נזכה לראות בגאולתן וישועתן
של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

